

Прыватная калекцыя гармонікаў Міхаіла Слізкага яшчэ год таму запаўняла ледзь не ўсю іх з жонкай двухпакаёвую кватэру. Калекцыя дэманстравалася на фестывалі “Звіняць цымбалы і гармонік” у Паставах, экспанавалася ў Беларускам дзяржаўным музеі этнаграфічнай і музычнай культуры. А нядаўна на яе базе адкрыты Музей гармонікаў у БДУ культуры.

Міхаіл Слізкі праз усё жыццё пранёс сваё захапленне музыкай і песняй, любоў да роднага краю і народнай культуры. А да ўсяго ён яшчэ і з ліку тых людзей, якія не губляюцца ні ў якіх жыццёвых абставінах, усюды, як гаворыцца, знаходзяць сябе, пры гэтым умеючы зацікавіць і ўцягнуць у арбіту сваіх інтарэсаў тых, хто побач.

Нарадзіўся Міхаіл Слізкі ў сям’і сельскага скрыпача ў вёсцы Чыгры, што недалёка ад Бялынічаў. Бацька ў ансамблі з гарманістамі іграў на ўсіх вясковых святах, маці выдатна спявала. Таленты бацькоў перадаліся сыну, з той толькі розніцай, што Міхась з маленства захапіўся не скрыпкай, а гармонікам.

25 гадоў праслужыў Слізкі ва ўзброеных сілах. Але дзе ён ні служыў — у Мінску, у Маладзечне ці падмаскоўных

Люберцах, у Польшчы ці Германіі, — заўсёды спяваў у самадзейных харах, іграў на гармоніку. А ў час водпуску нязменна збіраў народныя песні і танцавальныя мелодыі.

Яшчэ за час службы ў ГДР даволі добра вывучыў нямецкую мову. Потым удасканаліў веды ў інстытуце замежных моў у Мінску. І пасля дэмабілізацыі з арміі працаваў настаўнікам — “немцам”, перакладчыкам на розных нямецкіх і аўстрыйскіх выстаўках.

Як гарманіст і спявак атрымаў прызнанне пасля першага ж выступлення ў Мінску. І нека адразу і натуральна М.Слізкі ўвайшоў у кола сталічных фалькларыстаў, народных музыкаў, наву-

коўцаў, якія працуюць у гэтым накірунку. Быў удзельнікам ансамбля “Мінскі гармонік” Палаца культуры і спорту чыгуначнікаў, хору “Родніца” і гурта “Тутэйшая шляхта” БДУ. Пры Беларускам саюзе фалькларыстаў, адказным сакратаром якога нейкі час ён быў, стварыў ансамбль “Гармонія”.

Пасля была праца ў Інстытуце праблем культуры, у каледжы мастацтваў. А тры гады таму рэктар універсітэта культуры Ядвіга Грыгаровіч прапанавала Міхаілу Іванавічу пасаду выкладчыка кафедры народна-інструментальнай творчасці.

І вось тут, у вучэбна-творчай лабараторыі кафедры, і знайшлося месца для ягонага... Музея гармонікаў. Так, музея! Сёння ў ім — 60 інструментаў, сабраных М.Слізкім з пачатку 90-ых гадоў.

Адкрыўся музей з месяц таму, але

ўжо набыў вядомасць. Дарэчы, аднымі з першых наведнікаў яго былі міністр культуры РБ Леанід Гуляка і міністр культуры Расійскай федэрацыі Міхаіл Швыдкой.

Калекцыя гармонікаў Міхаіла Слізкага — гэта і яркае відовішча, і гістарычная памяць, і, само сабою, скарбніца чароўных гукаў. Больш за ўсё ў калекцыі інструментаў выбітных беларускіх майстроў, што зроблены ад пачатку і да канца ўручную. Сярод іх — Міхась Гайдукевіч, Аляксандр Крэсеў, Васіль Размыслоўіч, браты Мазанікі. Ёсць інструмент вядомага веткаўскага майстра Пятра Прыходзькі (сёння па бацькавай тэхналогіі робіць гармонікі ягоны сын Рыгор, таксама народны майстар). У калекцыі шмат гармонікаў, выпушчаных у розныя гады Маладзечанскай фабрыкай музычных інструментаў. Ёсць гармонікі вядомай на ўвесь свет шуйскай фабрыкі, што ў Іванаўскай вобласці Расіі, ёсць гармонікі тульскай фабрыкі, першыя інструменты якой з’явіліся яшчэ ў першай чвэрці XIX стагоддзя.

Ялецкі раённы гармонік М.Слізкому прывёз з Расіі саліст опернага тэатра Сяргей Франкоўскі. А вось петраградская трохрадка — ёй каля 100 гадоў. Яна калісьці належала тром пакаленням гарманістаў Рабізаў з гарадскога пасёлка Варшава Пастаўскага раёна. Вось нямецкі банданён вытворчасці 40-ых гадоў мінулага стагоддзя. Сучасны высакласны гармонік аўстрыйскага майстра Пётэра Штахля з Граца. Інструмент — падарунак аўстрыйскіх сяброў Арнольда, Готфрыда і Фрыдрыха, з якімі Міхаіл Іванавіч здружыўся падчас сумеснай работы ў альпійскім летнім лагеры міжнароднай арганізацыі “SOS “Дзіцячая вёска”. Старэнькі — ці то італьянскі, ці то іспанскі гармонік — падарунак сябра, такога ж энтузіяста з украінскага горада Жышкаў на Чаркашчыне Івана Сухого.

А яшчэ — тры гармонікі жэтомірскай фабрыкі музычных інструментаў: “Украіна”, “Марычка” і “Вясна”. Саратаўскі гармонік са званочкамі. Найноўшы тульскі гармонік. М’яне проста скарыў аksamітавы “голос” апошняга. Гармонік трохгалосны, мае поўны храматычны рад, і на ім можна іграць амаль як на баяне. Такія і на радзіме, у Расіі, пакуль вялікая рэдкасць.

— А які з гэтых гармонікаў найбольш даспадобы вам як выканаўцу? — запыталася ў М.Слізкога.

— Гармонікі беларускіх майстроў Крэсева і Вілюгі. Самы любімы мой інструмент танальнасці мі-бемоль-мажор — дома. Яго заказала майстру Міхасю Гайдукевічу і падарыла мне на дзень нараджэння жонка — Ванда Антонаўна. Даражэйшага падарунка ў мяне няма.

— Гармонікі для мяне, — дадаў пасля маўчання Міхаіл Іванавіч, — жывыя істоты. Іду дадому — развітваюся з імі, прыходжу на працу, кажу: “Добрай раніцы”!

Застаецца дадаць, што М.Слізкі і ва ўніверсітэце культуры стварыў ансамбль гарманістаў “Чароўныя музыкі”. Ён актыўна працуе ў Міжнароднай камісіі па народных традыцыях, песнях і музыцы. Быў удзельнікам некалькіх канферэнцый гэтай арганізацыі.

Хутка ў БДУК адбудзецца творчы вечар Міхаіла Іванавіча з нагоды яго 60-гадовага юбілею, які Слізкі, як ветэран-вайсковец, вырашыў адзначыць 23 лютага. Юбіляр па-ранейшаму актыўны і поўны творчых планаў. Мяркуе вывучыць вопыт музея музыкі Альфрэда Мірэка ў Маскве, вопыт набываць ім інструментаў. А марыць М.Слізкі займаць як мінімум англійскую канцэрціну, нямецкі гармонік “Хонэр” і хаця б адзін з каўказскіх гармонікаў — кабардзінскі, грузінскі ці дагестанскі. Плануе таксама працягнуць збор беларускіх народных мелодый для рэпертуару “Чароўных музыкаў”, выдаць зборнікі ўжо сабраных ім танцавальных мелодый і сваіх аўтарскіх песень, колькасць якіх у Міхаіла Іванавіча бярэцца пад паўтары сотні.

Наталля РУСАК
Фота
Алы ТКАЧЭНКА

“Гармонікі — жывыя істоты”

